

શ્રીકૃષ્ણાય નમઃ

શ્રીગુસાંધજી (શ્રીવિકૃલનાથજી) ના
પરમભક્ત ગોપાલદાસજી કૃત

શ્રીવલ્લભાખ્યાન

આ

શ્રીમદ્ ગોસ્વામી શ્રીદાસજી મહારાજ કૃત

મૂલપુરૂષ.

—૨૬—

શ્રીવલ્લભાખંડ ૪૪૫
આવૃત્તિ બીજી.

સપ્ત ૧૯૫૬.
પ્રિત ૨૦૦૦

—૨૭—

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,

લલ્લુભાઈ છગનલાલ દેસાઈ

રીઝીરોડ, નં ૧૧૦ ના મેડા ઉપર—અમદાવાદ.

—૨૮—

ધી ગુજરાત પ્રિન્ટીંગ પ્રેસમાં શ્રી સોભાગાલ મગજદાસે
છાપ્યું છે પાંચકુના, ચાર રસ્તા—અમદાવાદ

કી. ૦—૧—૦

શ્રીવલ્લભીય ગ્રન્થ પ્રકાશ ફંડ પ્રકાશિત પ્રસ્તાવિત સંગ્રહ

ભક્તિહંસ નિર્ણય સરલ ટીકા...	..	...	૦-૨-૦
જલભેદ અને પચપદાનિ	...	...	૮-૩-૬
પ્રુષ્ટિવાદ મર્યાદા ભેદ.	...	...	૦-૫-૦
દુઃસ્વંન વિગ્ધાન પ્રકાર	...	...	૦-૧-૦
ઉપદેશ પ્રકારનિરૂપણ	.	...	૦-૨-૦
ભક્તિવર્ધિની	..	...	૦-૨-૬
સિદ્ધાંતમુક્તાવલી	.	...	૦-૫-૦
શ્રી યમુનાદેવ	...	.	૦-૧-૦
ખાલખોલ	..	...	૦-૩-૬
અંતઃકરણ પ્રબોધ	...	...	૦-૧-૦
સિદ્ધાન્ત રહસ્ય	...	...	૦-૨-૦
વિવેક ધૈર્યાશ્રય	...	...	૦-૧-૬
નવરત્ન	.	...	૦-૨-૬
નિરોધ લક્ષણ	...	...	૦-૨-૬
સેવાદેહ	...	...	૦-૮-૦

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

ગવર્નરી પ્રાપ્તિગ્રંથ વિભાગ

અનુક્ર. ૧૯૮૬ (સર્ગ)

પુસ્તક નં. ૮૮૮૮૮૮૮૮૮૮

પ્રિન્ટ ૪-૬

॥ श्रीकृष्णायनमः ॥

मंगलाचरणम्.

मायाबाविकरीन्द्र दर्प दलने नास्येदुराजोद्वत ।

श्रीमद्भागवताख्य दुर्लभ सुधा वर्षेण वदोक्तिमिः ॥

राधावल्लभसेवया तदुचितप्रेम्णोपदेशैरपि ।

श्रीमद्वल्लभ नामधेयसदृशो भावी न भूतो स्त्यपि ॥

अथ श्रीवल्लभाख्यान प्रारंभः

परमलक्ष्म गोपालहासल कृत

नवाध्यान.

आध्यान १ तु — राग डेहारो.

वंदु श्रीविक्रमवर सुंदर, नवधनश्याम तमाल;

जगत्तिल उद्धार करेवा, प्रगटया परम दयाल.

શ્રીપુરુષોત્તમ સ્વતઃ ક્રીડા, લીલા ક્ષિજ તનુધારી;
 સાત દિવસ ગિરિવર કર ધાર્યો, વાસવ વૃષ્ટિ નિવારી. ૨
 તે પ્રગટયાનું કારણ કહીયે, જો સુરતા મન આણો,
 કરો કૃપા હું કરું વિનતી, પોતાનો કરી જાણો. ૩
 વ્યાપક રૂપ અદ્વૈત બ્રહ્મજે, તેજોમય કહેવાય;
 આર્ય પંથ આધિકારી મુનીજન, તે માંહે લય થાય. ૪
 અક્ષર આદ્ય અખંડ અનુપમ, ઊપમા કહી ન જાય,
 અસ્તિ વસ્તુ સહુકો મહી યોલે, નિગમ નેતિ નેતિ માય. ૫
 નિર્ગુણનો નિર્દોષ અટપટો, રસના શી પેરે કહીયે;
 રૂપ વર્ણ વપુ દ્રષ્ટ પદારથ, ત્યાં એકો નવ લહીયે. ૬
 તેહ થકી પુરુષોત્તમ અજગા, લીલા અચળ વિહાર;
 બ્રહ્મજ્ઞાની ને મુક્તિ મારગી, સ્વપ્ને નહિં વ્યવહાર, ૭
 જ્યાં શ્રીવૃન્દાવન આદ્ય અચળ શશિ, શરદ્દેન બહુ વેશ;
 વનદેવી પદ કુમકુમ મુખ સુખ, પરસે રંગ વિશેષ. ૮
 જ્યાં સરિતા ચામીકર મણિ ગણ, ઉલય બદ્ધ સોપાન;
 કમલ કુમુદ નાના અલિ સુંદર, મધુર કરે ત્યાં ગાન. ૯
 કનકક્ષતા માલતી મલ્લિકા, વિવિધ કુસુમ મકરંદ;
 શીતલ પવન ઝોકેરે લહેરે, પરસે અતિ આનંદ. ૧૦
 પદ્મસગ મરકતમણિ રક્ષાટિક, શ્રીગોવર્દન સોહો;

બ્રહ્મા રૂદ્ર ત્યાં કોણુ બાપડા, શ્રીહરીનું મન મોહે. ૧૧
 નાના પક્ષીની શબ્દ માધુરી, શોભા તણે નહીં પાર;
 વિવિધ પ્રકારે જુજવા કહેતાં, ગ્રન્થ થાય વિસ્તાર. ૧૨
 શ્યામા શતહલ નયન સુદરી, યુથ તણે નહીં પાર;
 અનેક રાસમંડલ રચના રચિ, ખેલે શ્રીનંદકુમાર. ૧૩
 એણી પેરે નિત્ય નવલી લીલા, ઘોષ વાદ્યજંકાર;
 અમ સ્વેદ મકરદે મોહ્યા, મધુપકરે ગુંજાર. ૧૪
 એ પ્રભુને મન ઇચ્છા ઉપની, યશ થાવા વિસ્તાર;
 અધિકારી પાખે એ વાણી, નહિ કોને ઉચ્ચાર; ૧૫
 ભૂભંગેથી સૃષ્ટિ નીપની, અતિ સુંદર બ્રહ્માંડ;
 ચૌદલોક નાના વૈચિત્ર્યે, ભૂમંડલ નવખંડ. ૧૬
 પરપોતાની વ્યક્તિ કરેવા સૃષ્ટિ તે દ્વિધા પ્રકાર;
 હૈવી આસુરી ખેડિપજની, પ્રભુ મન કરી વિચાર. ૧૭
 ભક્તિ સુંદરી ને માયા દાસી, ખે મૂરત પ્રગટાવી;
 તેમાં પહેલી નખશિખ મુલગા, શ્રીહરિને મનભાવી. ૧૮
 કૃપા કટાક્ષે હુવા અક્ષરમાં ઉપન્યા સત્વ અનંત;
 ભક્તિ લીન હુવા સૌભાગી તે વૈષ્ણવ ગુણુવંત. ૧૯
 ખીલ કટાક્ષે જે જન ઉપન્યા, માયામાં થયા લીન;
 કર્મજડ આસુર અન્ય ઉપાસક, ભજનધર્મથી લીન. ૨૦

એણી પ્રકારે સૃષ્ટિ દ્વિધાગુણ, મિશ્રિત ચાલી જાય;
 ભક્તિમારગી જીવસ્વતંતર, કેવળ ભક્ત ન થાય. ૨૧
 શ્રીપુરૂષોત્તમે વર્ણી વિચાર્યું, હવે પ્રકાર શો કરિયે;
 મારી સેવા અને કથારસ, નિરૂપવા તનુ ધરીયે. ૨૨
 ભક્ત જીવનાં ભાગ્ય વિસ્તર્યો, ઇચ્છા કરી હરી સાર;
 તેણે હેતે આપો પેં પ્રગટયા, શ્રીવલ્લભરાજ કુમાર. ૨૩
 પૂર્ણ બ્રહ્મ શ્રીલક્ષ્મણ સુત, પુરૂષોત્તમ શ્રીનિહલનાથ,
 શ્રીગોકુલમાં પ્રકટ પધાર્યા, સન્નિજન કીધા સનાથ. ૨૪

આખ્યાન ૨ જી — રાગ રામકલી

શ્રીલક્ષ્મણ સુત શ્રીવલ્લભરાયજી;
 સ્મરણ કરતાં દુષ્કૃત જાયજી. ૧
 કલિજન તરવા નહિં અવર ઉપાયજી;
 યજ્ઞ પુરૂષ હરિના શ્રુતિ ગુણ ગાયજી. ૨
 ગાય શ્રુતિ ગુણરૂપ અહર્નિશ ધરી ધ્યાન વિચાર;
 આનંદરૂપ અનુપમ સુહર, પામે નહીં કોઈ પાર. ૧
 પ્રાતપતિ પ્રાકટય કારણ, કાંઈક કહુ ભતિમંદ,
 હર સુર વિધાતા નવલહે, સાક્ષાત બ્રહ્માનંદ, ૨
 શ્રીવૃન્દાવનચંદ્ર મુખરૂચિ, અગ્નિ તે અવતાર;

દ્વિજ તિલક ત્રિભુવન નામ નિરૂપમ, રૂપ અંગીકાર. ૩

દેવલોક દુન્દુભી વાગીયાં, આનંદ કરેરે નિઃશંક;

અસુર તિમિર ઉચ્છેદવા, ભૂત્રી વલ્લભદેવ મયંક. ૪

પૂર્ણ પુરૂષ પ્રમાણ પથા, વ્યાખ્યાતા વેદાન્ત;

મન્થ સર્વે રસરૂપ ક્રીધા, પોતાને સિદ્ધાન્ત. ૫

રસિક રસના રસિક વાણી, જાણી નર (સર્વ) નવખંડ,

ઉર્વ પથે સ્વયશ પ્રસર્યો, વાધીયો બ્રહ્માંડ. ૬

એક બ્રહ્માંડજેનો યશ ન માયો, તેના હુવા કોટી અનંત;

તોય ત્યાં થકી વાધીયો, જઈ વશ્યો મુખ ધીમંત, ૭

અતુલ અમલ ઉદ્યોત ઉદ્યો, ભૂતલ દ્વિજ માર્તંડ;

ભક્તિ મારગ કેસરિ ગજ, માયિક મત શતખંડ. ૮

દ્વિગ્વિજય દશ દિશાએ ક્રીધો, પરિક્રમાને વ્યાજ;

તિર્થ સકલ સનાથ ક્રીધાં, ચરણ રેણુ સમાજ. ૯

પત્રાવલંબે પંડિત જીત્યા, માયિક મત માતંગ;

શ્રીકૃષ્ણ પૂરણ બ્રહ્મ સ્થાપ્યા, જેનાં રૂપકોટિ અનંત. ૧૦

સ્વમારમ સ્થિર સ્થાપવા, આપવા ભજનાનંદ;

નામ આખ્યાં જીવને, શુભ મિષ્ટ મુખ મકરંદ. ૧૧

અનેક જીવને કૃપા કરવા, દેશાંતર પ્રવેશ;

કોમલ પદ જ્યાં કમલ વિલસે, ધન્ય કહું તે દેશ. ૧૨

અંગ અંગ કલિ ગ કૈકટ, માગધ મારૂ સૂર સિંધ.
 તે તામસનાં અધ્ય હર્યા, પ્રતાપ પદરજ ગધ. ૧૩
 કનક સ્નાન શત મણુ સ્વર્ણે કરાવ્યું મહીપાળ;
 તે મૂકી વેગે ચાલીયા, રાય દ્રષ્ટિ ન પછી વાળ. ૧૪
 ઠક્ષિણ પ્રભુજી પાઉંધારિયા, પાંડુરંગ શ્રીવિકૃતનાથ;
 નેત્ર મલતાં વાત ક્રીધી, વચન દીધું હાથ. ૧૫
 વચન નિશ્ચે શ્રીનાથે માગ્યુ ક્રીધી શ્રીવલ્લભજી શું વાત;
 અમનેતો ઇચ્છા એહ છે જો, હું નંદન તમે તાત. ૧૬
 તે પુરૂષોત્તમ પ્રગટશે, શ્રીવિકૃતરૂપ નિધાન;
 નેત્ર કમલે નાના ભાવે, દેશે ભક્તને સનમાન. ૧૭
 ત્યાંથી શ્રીવૃન્દાવન પાઉંધારિયા, જ્યાં મધુપ કરે જ કાર;
 કુસુમ દ્રુમ નવ મલ્લિકા, મકરંદનો નહિ પાર. ૧૮
 તરૂ તમાલ અતિ શોભિતાં, હેમ જુથીકા સંધોડ;
 લલના તે સુભગા લટકતાં, હીંડે તે મોડા મોડ. ૧૯
 તાન ધુનિ મુનિ મયુર રૂપે, સાંભળે ધરી ધ્યાન;
 નિત્ય લીલા ગાન શ્રવણે, કરે તે મધુપાન. ૨૦
 કુંજ સહન સોહામણું, શોભા તણો નહિ પાર;
 વિવિધ રાસલીલા કરે વ્રજમાં, ખેલે શ્રીનંદકુમાર. ૨૧
 રંગે તે રમતા હીઠડા, બલદેવ શ્રીગોવિંદ;

તે પુત્રભાવે પ્રગટશે, મન ઉપન્યો આનંદ. ૨૨
 બલદેવ શ્રીગોપીનાથ કહીએ, શ્રી(વકુલ નંદનદંડ)
 તે વેદ પંથ વિસ્તારશે, જન આપશે આનંદ. ૨૩
 ત્યાંથી કેશીઘાટ પાઉધારીયા, કહિ કથાતત્ત્વ સમાધિ,
 રસપુંજ પુરુષોત્તમ પ્રમાણ્યા, સરસ્વતિ તણ આધિ, ૨૪
 ગિરિરાજને આશ્વાસ હીધો, ધરી કોમલ ચર્ણુ;
 હરખે તે સામા આવીઆ, શ્રીગોવર્ધન ઉદ્ધરણુ. ૨૫
 હળીમળીને ચાલીયા, ચરણાટ જ્યા નિજધામ;
 નવરંમ નાગર પ્રગટિયા, મનપુરવા બહુ કામ. ૨૬
 તત્ત્વ સંખ્યાયે કહ્યાં, પદ સાર માંહે સાર;
 હવે કાંઈ એક સ્તુતિ કરું, શ્રીવક્ષભરાજ કુમાર. ૨૭

આખ્યાન ૩ જી—રાગ ધનાશ્રી.

આ પોષ મધ્યાન્હે નોમે શ્રીનાથજી, શ્રીઅક્ષાજી ઉર
 ઉપન્યો આનંદ;
 આ ચંદ શ્રીવૃન્દાવન તણે પ્રગટીયો એ. ૧
 આસૌભાગ્યસુંદરીમલીધ વલગાયે, સુહાયેરૂડાકંઠનાનાઠ;
 આલહાહ ઉપન્યો તે અંગોઅંગ ધણેએ. ૨
 આ સુતિકા સદન સોહામણું, શોભા રૂડી લેહેરકે બધે;
 આ વાજીત્ર વાગે તેણે સંમેતણાં એ. ૩

૧ આ વાય વાદિત્ર તે સમે તણાં.

- આ સર્વસ્વ દાન તેણે સમે, કરેરે શ્રીવલ્લભજી ઉદાર;
 સુકુમારસુત ઉદયો શ્રવણે સુણીએ. ૪
- આ પાતાળે શેષ નાગ રીઝીયા, ઉપર ઇંદ્રાદિક દેવ;
 તતખેવ સુણી નિશાન વજડાવીયાં એ. ૫
- આ બ્રહ્મા મહાદેવ મુનિ હરખીયા, વરખીયા કુસુમ સમહ;
 આ મોહ ટાળ્યો જગતના જીવનો એ. ૬
- આ સિદ્ધ ગાંધર્વ 'ગુણી અપસરા, ઉલટીયા નૃત્યને નાદ;
 આહ્વાદ ભર્યા શ્રીવલ્લભજીએ માનીયાં એ. ૭
- આ નિગમ સામ સાખા સહસ્રશુ, કરેરે ભલા નિર્દોષ;
 આ ઘોષપતિ ભગવદી ભેટતાં એ. ૮
- આ વેદ વિહિત કૃત્ય સર્વે ક્રીધાં, દીધાં બહુ પેરે ગૌદાન;
 આ માન સું સ્વજન સંતોષીયા એ. ૯
- આ કનકકચોળાંકુમકુમ ભર્યા, અક્ષત હૂર્વાભયરિસુથાળ;
 આ માળ પારિજાતની મહમહે એ. ૧૦
- આ તોરણ પર્ણ સહકારનાં, ધરણી અંદન તણાં નીર;
 આ વીર શ્રીગોપીનાથ શ્રીવિકુલ પ્રગટીયા એ. ૧૧
- આ હથિ દુધ ધૂત મધુ માંડવે; શેરડીયે વહેરે સુગંધ;
 આ સુગંધે મોહ્યા અતિકુલ આવીયા. ૧૨

આ સુત માગધ સાધુ સર્વે મળ્યા, મળીઆ તે માંહેમાંહે,
ઉત્સાહ ભર્યાં કો કોને જાણે નહિ એ. ૧૩

આશુકદેવ સખળ આન દિયા, વંદિયા શ્રીવલ્લભનાચરણ
ગિરિધરણ શ્રીભાગવત માઈ નીરખશે એ. ૧૪

આ સકલ કલા કલાકાલમાં કલપદ્રુમ પ્રગટિયો આજ
આ કાજ મન વાંછિત પુરવા એ. ૧૫

આ તૈલંગ તિલક ત્રિભુવન ધણી, મણી મરકત ધનવાન,
સમાન રૂપ નિરખતાં કો નહિ એ. ૧૬

આ ગણુક ગર્ગાદિક આવિયા, ભાવિયા દીયેરે આશિષ;
આ જગદિશ શ્રીવલ્લભ ઘેર પ્રકટિયા એ. ૧૭

આધ્રવલ ધનાશ્રીગાન જે કરે, ઉચ્ચરેશ્રીવિકૃલભવતાર,
આ સારસ્વત લીલાતે જન લહે એ. ૧૮

આ દાસનો દાસ જાય વારણે, બારણે રહ્યોરે ઉત્સવ જુએ;
કો એક ભગવદી તે સમે એ. ૧૯

આખ્યાન ૪ થું—રાગ ભુપકલ્યાણ.

તે પદવંદુ શ્રીવલ્લભનંદણ, ત્રિભુવન મંગલ પરમાનંદણ;
સકળ જીવનોટાળ્યોદંદણ, જગમાં વ્યાપ્યો મુખમકરંદણ.

૧ કો એક ભાગવાન તે સમે. અથવા કો નહિ ભાગવાન તે સમે.

દાળ-સુખઠ વંદુ શ્રીવલ્લભસુતના, પદાંયુજ સુકુમાર;
 નિગમ રહસ્ય વિચાર ક્રીધો, સકળ જન નિસ્તાર. ૧
 બ્રહ્મકુલ હરિ અવતર્યાં તે, ટાળવા ભૂમિ ભાર,
 શ્રીનાથ શ્રીવિકુલ નામ નિરૂપમ, વૃન્દાવન શૃંગાર. ૨
 એક રસના કેમ કહુ ગુણ, પ્રકટ વિવિધ વિહાર;
 નિત્ય લીલા નિત્ય નૌતમ, શ્રુતિ ન પામે પાર. ૩
 સકલ શાસ્ત્ર પ્રમાણુ બોલે, સાર માંહે સાર;
 તત્ત્વ માંહે તત્ત્વ ત્રિભુવન ભક્તનો આધાર. ૪
 સર્વ અંગોઅંગ રસ ભર્યા, રસ ભર્યા લોચન ચાર;
 ચલણ વલણે બોધવ્યા, હૃદે ભાવ અનેક પ્રકાર. ૫
 મુખ સુગંધે મોહ્યા અલિ મકળ તે, આત્રી કરે ઝંકાર;
 સરસ વચન ઉચ્ચાર માત્રે, સશયનો પરિહાર. ૬
 નામ વ્યાજે પ્રગટ ક્રીધો, મુક્તિ શત્રુકાર;
 ભુજદંડ પરસે ભય હર્યા, એવા નાથ અમિત ઉદાર. ૭
 સ્વ સ્વરૂપ અર્થે મોજ્યા, કૃત હુતા જે સંસાર;
 રાજ કાળે બેડીયા જન, ઉચ્ચાવચ નરનાર. ૮
 આગળ અંશે પ્રકટિયા જે, અન્ય કહ્યા બહુવાર;
 શ્રીયશેષહા ઉત્સંગ લાલિત, પુરણ અતિ સુકુમાર. ૯

અનેક ધર્મ કહ્યા પ્રભુજીએ, નિગમન અનુસાર;
 ગિરિરાજવરણુનો તાપ ટાળ્યો, શ્રીલક્ષ્મણ સુત નિરધાર.
 પોતે તે પ્રાગટ્ય પોતાતણો, યશ તણો કર્યોરે ઉચ્ચાર;
 પોતે અંગોઅંગ સુખદ શોભા, સદન અંગીકાર. ૧૧
 સ્કંધ સંખ્યાએ કહ્યાં પદ, શ્રીભાગવત રસરાજ;
 ભક્તજન પદરજ પ્રતાપે, સકલ સરીયાં કાજ. ૧૨

આખ્યાન ૫ મું—રાગ સામેરી

(અનીહારે) શ્રીવિકૃલ સુખકારી, નામે નિષ્પાપ થાય નરનારી,
 દુર્ગતિ સકલ નિવારી, પ્રગટયા શ્રીમજ્જપતિ રાસ વિહારી ૧
 માયિક મત જેણે ખડ્યો, ભક્તિ મારગ જેણે બહુ પેરે મડ્યો,
 ઉત્પત્ત જન સર્વે દંડ્યો, મુરખ હેતુ કુશબ્દ વિતંડ્યો. ૨
 વદન સુધાકર જોતે, વચન રસિક રસ રાસ ઉઘોતે,
 નવજળ ઘનવપુ પોતે, સરસ સુધારસ કીધા પ્રભુ હોતે. ૩
 ભક્તિપક્ષ દૃઢ કીધો, વચન સુ રસ જન શ્રુતિ પીધો,
 અર્થ સકલ તેનો સીધો, તે લીલા માંહે તાણીને લીધો ૪
 ઢાળ-જે લીલામાં અંગીકાર કરીયારે, તેનો સકલ તાપ નિસ્તરીયારે,
 જેને શ્રીવિકૃલનાથ વિચારેરે, તેને પ્રગટ પદારથ ચારે. ૫
 ઉપરાંત ભજનરૂળ આપેરે, મજ્જમંડળ સ્થિર કરી સ્થાપેરે,
 તેને દેવમુનિ સર્વે માનરે, તેનો અવ ઉપરાંત સુહારેરે. ૬

તેને કાળ કર્મ નવ બાંધેરે, થમ તે રોર ધનુષ્ય ન સાંધેરે;
 એવો માર્ગ શ્રીવલ્લભ વરનોરે, જ્યાં નહિ પ્રવેશ ત્રિવ હરનોરે. ૭
 જ્યાંહાં નિત્ય શસ બહુ ધેરેરે, મધ્ય નાયક નિરંતર ધેરેરે;
 જ્યાંહાં રત્નજટિત તટસરિતારે, ત્યાં નવ પશ્ચિમ ભુમિહરિતારે. ૮
 જ્યાંહાં યુવતિ યુથ બહુ માંયેરે, શ્રીછશ્યામલ વર્ણ સુહૃદાયેરે ૯
 એજીપેરે શ્રીગુસાંધજીને જાણેરે, જાણી અહુર્નિશ ગાય વખાણેરે.
 જે જીવ જાતિ હોય કોયરે, તેને તત્કાલ સર્વ સુખ હોયરે. ૧૦
 સેવકજન દાસ તમારોરે, તેના રૂપ વિયોગ નિવારેરે ૧૧

આખ્યાન ૬ હું—રાગ પરજ.

સગુણ રનેહી શામળા બહાલા, અહુર્નિશ દર્શન આપોજી;
 પરમ સુખ દેવાને કાજે વ્રજમ ડલ સ્થિર કરી સ્થાપોજી. ૧
 શ્રીવલ્લભ કુંવર કોડામણા, તમારૂં નામ નિરંતર લીજોજી;
 રૂપ સુધારસ માધુરી તે, લોચન ભરી ભરી પીજોજી. ૨
 તે પદ ક્યારે દેખીશું, જે ગોધન પૂઠે ધાયજી.
 વ્રજસુંદરી સુખ પામીને તે, વારંવાર અધાયજી. ૩
 દીવસે સર્વ શ્યામા મળી, રસરૂપ તવ જશ ગાયેજી;
 ગોપ મડળી મધ્ય દેખીને, વારંવાર સુખ થાયજી. ૪
 વાસર નિર્વાહ એમ કરે, સખી સાયંકાળે પેગેજી;
 અલકમુખ ખુરરજ લાગી તે, કમલ બ્રમર વિશેખેજી. ૫

ગોપબાલ ૧૧ લા મકય, રંગ અનેક ઉપજવેલ
 મત્ત મજગતિ મત્તપતા તે, શ્રીગોકુલમાં આવેલ. ૬
 લોચન ભંગ પીયે ધણું તે, પ્રગટ મુખ મકરંદલ;
 કમળ ૧૧ શી આંખડીતે, જોઈ જોઈ ટાળ્યો દ્વંદલ, ૭
 જોતાં તૃપ્તિ ન ઉપજે પ્રભુ અધર સુધારસ પાયેલ;
 ભુજલતા લીડી ભામિનીના, દિવસ તાપ બુઝાવેલ. ૮
 પૂરણ મુખ હૃદય ગોષ્ઠમાં પ્રભુ, આધેરા પાઉંધારેલ;
 યશોમતિ દ્વે ભામણાં સુતને, નીરાંજન ઉતારેલ. ૯
 વસ્ત્રાંચલ મુખ રજ પોંછીને સકલ રૂપ નિહાળેલ;
 ઉભી થાય રોમાવલી કર, કોમળ અંગ સંભાળેલ. ૧૦
 કરી પેરે પેરે વારણાં સુતને, સદન માંહે પધરાવેલ.
 સુંદરી ગૃહ કારજ મિષેવલી, નિરખવાને આવેલ. ૧૧
 ઉષ્ણોદક સાંધો ભેળીને, અંગ અંધોળ કરાવેલ;
 અંગવસ્ત્ર કરી સ્વચ્છ વપુને, પડે તેલ લમાવેલ. ૧૨
 વિવિધ વસન સુમંધ ને ભૂષણ, પુલ અંબોડે ફાવેલ;
 ઠણુઠણુતો વહાલો લાડકડોતે ભોજન શાળાએ આવેલ. ૧૩
 શ્રોત્રાધાઅધરસુધાવિનાપિયુને ખીજું તેકાંઈનવ ભાવેલ;
 પ્રાતઃ પધારે ને નિશાચે આવે, પ્રીત નવી ઉપજવેલ. ૧૪

માતાનું મન રંજવા પ્રભુ, આરોગ્યા બહુ સ્વાદેહી;
 સુગંધ બીડી કર ધરીને, ઉઠ્યા નૂપુરને નાદેહી. ૧૫
 સકળ પ્રજામાં પોલીયા કરે, વિવિધ રસ સુખ દાનહી;
 એ લીલા મહારે મન વસો જે, ભક્ત માગે માનહી. ૧૬
 શ્રીવિકૃત દ્વિજરૂપ તમારી, લીલા એણીપરે ઝાઝીહી;
 ઓળખ્યે કેમ ચાલશે જે પ્રીત અમશું બાઝીહી. ૧૭

આખ્યાન ૭ મું—રાગ મામેરી

આપસેવા કરી શીખવે શ્રીહરિ, ભક્તિ પક્ષ વૈભવ સુદૃઢ કીધો,
 આપની લીલા તે વદન પોતે કહી, ઉચ્ચાર આનંદ અધિક દીધો. ૧
 વેદદ્વિમધ્યનવીનતજ ભજન રસ, મથિત માધુરી છવે મ્રવલ્લેપીધો,
 તકસમકર્મપથરનેહ રસહીન જે, શ્વેત જાણી વિમુખતાણી લીધો. ૨
 એ ચરણ શરણવિના લોક દશચારમાં, કહોને કેનો કાંઈ અર્થ સીધો,
 શું કહું ચતુરથઈ થઈ અને વિસ્તરે, ભજે નહિં પશુ જેમવિષય કીધો.
 ખોલ વલ્લભ સુવન વિમલ વાણી જેની, ગાંત બ્રહ્માદિ દેવે ન જાણી;
 નંદન દનરૂપે શાસત્રીલા કરી, પોતે ન ઉચ્ચરી છાની રાખી;
 દિવસ એકાદની ઉત્તરાકુંવરપ્રતિ, વ્યાસન દન વિમલ વદન ભાખી.
 બ્રહ્માદિ મહામુનીઆતજ્ઞાનપારંગન, તે મધુસિંધુની કહીયે માખી.
 ન કોય હુવો ન હોય એ રૂપ સમ, તેના સકળ નિજ નિગમ સાખી.
 એ પ્રભુરસપુ જર્જામપરરચિકરી, ભાગ્યહીનછવજેજેકાંઈ માન ચાખી

તેને જેવ ઉપર રહ્યા ધિક્કાર યોલે, મંદમતિ કહી અને નિરા કાખી.
 વિષ્ણુધ વાંઝે વાસ વસુમતિ ઉપરે, શ્રીવલ્લભ કુવરની ટેહલ કરવા
 ઘોષથી વેગે પાઉંધારિયાગિરિભક્તો, શ્રીગિરિરાજધરજીનો તાપ હરવા.
 કુલદેવે ભાર્યો વસન વાઘા તજ્યાં વિવિધ જૂષજી તે અંગ ધરવા;
 તુરંગ ચાલે વાયુ વેગે ઉતાવળો, જાણે નૈકા ચાલી સંધુ તરવા.
 દિવસ એકાર્જનો વિરહતે યુગ સમો, નિરાંજન મિષેરૂપ હૃદયધરવા;
 છવને એ કૃત્યનિત્ય પ્રતિ ક્ષણ ક્ષણ શ્રીવિકૃલ્લનાથ એવા ઉચરવા. ૧૦
 રૂપ એઉ એક તે કિન્ન થઇ વિસ્તરે, વિવિધ લીલા કરે ભજન સાર;
 વિવિધ વચનાવલી નયન સેને મીલી, સજ્ઞા સૂચવે નિસિ વિહાર;
 વિવિધ મુક્તાવલી પાટ સુત્રે કરી, ગલસરી શોભિતા કરે શ્રંગાર;
 વિવિધ કુસુમાવલી માથત હાથે કરી, એક એકને કંઠે આરોધે હાર.
 વિવિધ એવા ભોગ મધુર મિષ્ટાન્ન રસ, રસમર્યા અર્પે તે બહુ પ્રકાર,
 વિવિધ ખીડાં મુગધી કપુરે એલચી, લવિંગ પુગી અને ખેર આર.
 વ્યંજન શિતલવાયુ મુકરકરકમલ ધરી, ટેખાડતાં મોહે સકલ સંસાર;
 અહર્નિશ ધ્યાન શ્રીવિકૃલ્લાધીશનું, સકલ દલિમલ દુરિત કોટીધાર.
 એ પ્રભુ ભુવિપ્રકટ વિપ્રવર તનુધરી, હાંડે ત્રિભુવન તજ્યાં ચિત્તચાલે.
 હાવભાવાદિક કોટી કોટી કરે, મહન જવર વ્યથા તે વેગે ટાળે ૧૫
 ભજન ધ્રે સખી જાણે ચિત્રે લખી, વાંકિતા નાથની છખી નિહાળે;

કમલ ખજન મીન મધુપ ન્યાં ત્યાં થકાં, વકલોચન પ્રાંત
પાછાં વાળે ૧૬

દાસનો દાસ ભણે સકળ સજ્જન સુણે, શ્રીચિત્કુલ આપણું
ખિરક પાળે ૧૭

પદ ૮ સુ—રાગ ધનાશ્રી.

લલિત મનોહર, શ્રીવલ્લભ સુવન સુખાણુ;
નખશિખ સુંદર વ્રજ જન જીવન પ્રાણુ. ૧

વહન કાંતિ જાણે ઉદયા કોટિક ભાણુ;
દ્વિજકુલ મંડન, પ્રમટયા પુરૂષ પ્રમાણુ. ૨

નામ નિરુપમ, ઉચરે સકળ કહયાણુ;
તેના સાખી, આરે વેદ પુરાણુ, ૩

અસુરહણેવા, બ્રહ્મવાહ^૧ કરપાણુ;
ભક્તિ કરે સહુ, વાજ તેરે નિશાણુ. ૪

વૈષ્ણવ જનને, આપે પદ નિરવાણુ;
મારગ મુકતો, કોઈ ન માગે દાણુ. ૫

ચરણ આખડી, વદે રાણોરાણુ;
સરસ કીધા, જે હુતા પ્રત પાપાણુ. ૬

૧ તત્ત્વર અથવા “હરીવખાણુ” એનો પછુ પાઠ છે.

- હતિત પતિતનું; જુઓ તમે પ્રકટ એધાણુ;
શેષ સહસ્ર મુખ, ઉચરે જેનાં વખાણુ. ૭
- ચૈાહ લોકમાં વરતે જેની આણુ;
ત્રાસ તિમિરનું, જાણે સકલ વિહાણુ. ૮
- અધર્મ સકલનું, પેરે પેરે ક્રીધું વિત્રાણુ;
ધર્મ સકલનું, પ્રભુજીએ ક્રીધું ત્રાણુ. ૯
- સન્મુખ ક્રીધા, જે હુતા બ્રહ્મ અજાણુ;
નિર્ભય ક્રીધા, શિરપર ધરી નિજપાણુ. ૧૦
- નિગમ તત્ત્વરસ યશ ભર્યા, અમૃત સંધાન;
રૂપ સુદરતા શું કહું નહિં કો એ સમાન. ૧૧
- કૃપા કષી હરિ, રાખી બહુ વિધિ કાન;
સેવક જનને, રાખી દયો એહલાણુ. ૧૨
- ઢાળ-એવાતેગુણનિધીનાથગાતાં, બ્રહ્મહત્યાદિક અધરખે;
લીલા તે લહરી સીંધુ ઝીલે, રાસ રસિકને જઘ્ન મળે. ૧૩
- નિઃસાધન જન હિત કરેવા, શ્રીનાથ વિહુલ આવિયા;
વ્રજમાં તે હીંડે મલપતા તે, વ્રજ સખી મન ભાવીયા. ૧૪
- કમળ નેણે અમૃત વેણે, વાક્ય માધુરી રેડતા;

૧વેદાધ્યયન મિષે ભુજ ચલણે કરી, શોભે સૌનેતેડતા.૧૫
 રંગેતે રમતા રસભર્યા, પ્રભુ ઘોષમાં લીલા કરે;
 અધિક અધિક પ્રતાપ પૂરણ, યશ દશોદિશ વિસ્તરે.૧૬
 ભાંતિ ભાંતિ લીલા કરે પ્રભુ, સાત સ્વરૂપ સોહામણા;
 એક એકથી અધિક શોભા વ્રજ સખી લે ભામણા.૧૭
 પેરે પેરે પરિવાર સોહે, દેવ મોહે નિરખતાં;
 ૧ઉત્સાહ આનંદ ઉલટીયો તે, કુસુમ વરખે હરખતાં.૧૮
 પ્રતિ સદન શોભા અતિ ઘણી, ભણી વેદ વેદને ન જાય;
 મકરંદ માતા ભ્રમરગુંજે, પક્ષી નાદ સોહાય. ૧૯
 અંતઃપુર લીલા કરે સખી, સકલ જન સંતોષતા;
 જાણે મત્ત માતંગ છુટયો, નૂપુરને નિરઘોષતા. ૨૦
 હારકંકણ કર્ણ ભુષણ, નાદ નાના હિંડતાં,
 ગાન ગાયે સ્વર સુહાએ, શ્રીનવનીતપ્રિયાજીને પોહતાં.૨૧
 સંધ્યા સમે શૃંગાર નૌતન, પુલ ગુ થે સૌ મલી,
 સદન શોભા નિરખતાં તે લક્ષ્મી મન પામ્યાં રળી. ૨૨
 વાસ વાછે વ્રજ વસેવા એણીપેરે સુખ પામવા;
 શ્રીપુરુષોત્તમ ઉત્તમ વરને, સમે જોઈ શિર નામવા.૨૩

૧ વેદધ્વનિ મિષે હસ્તચલણે એવો પણ પાડ છે

૨ ઉત્સાહ આનંદ અધિક વાખ્યો. એવો પણ પાડ છે

લીલાને અનુસાર કલરવ, કુજતા દ્વિજ શોભતા.
સ્વ સ્વભાવ ત્યાગી ધ્યાન રાગી, કોઈક ભાવે લોભતા. ૨૪
સહચરી રત્ન સુકંઠ નાદે, ગાન સુચશ પ્રકાર;
રસિક જન મન સહચરી, મલિ કરે તે ઉચ્ચાર. ૨૫
એણીપેરે લીલા કરે, શ્રી વલ્લભરાજ કુમાર;
ભક્તજનના કોડ પૂરો, આપો ચરણ વિહાર. ૨૬

આખ્યાન ૯ મુ —રાગ ખિલાસ.

નિત્ય પ્રતિ ક્ષણક્ષણસમરીયે, શ્રીવલ્લભનો પરિવારેરસના;
શ્રીપુ ષોત્તમ પ્રગટિયા, જગત કરેવા ઉદ્ધારે રસના. ૧
કલિમાં કારણ એક એ, બીજું સર્વે ભૂમિનોભારેરસના,
એ વિના બીજું સદવેખાહલુ, ચૈત્ત્યલોક શણગારેરસના.
શ્રીગોપીનાથજી સોહામણા, મણિમરકતઘનવાનરેરસના;
સુખદાતા લઘુ ભ્રાતના પૂરણ પુરુષ પ્રમાણુરે રસના. ૩
કમળલોચન કરૂણા ભર્યા, શ્રીવિઠ્ઠલ સુખ રાસરે રસના,
દીઠે તાપ ત્રિવિધ ટળે, સ્મરણ માત્ર અઘનાશરે રસના. ૪
શ્રીગિરિધર નર ભૂષણ, ભ્રાત સકલ ધુરિંધારે રસના;
વક્તા વેદ શાસ્ત્રતણા, શ્રીભાભિનીજી ભરતારે રસના. ૫
શ્રીગોવિંદજી આનંદમય, ધર્મ સકલનું ધામરે રસના;
શ્રીરાણીજી રજન રૂડલા, ભક્ત સકલ વિશ્રામરે રસના. ૬

શ્રીબાલકૃષ્ણજી બાલુડા, સુંદર બીનલે વાનરે રસના;
 કમલસોચનકમલાપતી, છબીનહિ કોએહસમાનરેરસના. ૭
 શ્રીગોકુલપતિઅતિગુણનિધિ, તાતતણોપ્રતિબિંબરેરસના;
 શ્રીપાર્વતીપતી પ્રેમશુ, શોભા સકલ કુટુંબરે રસના. ૮
 શ્રીરઘુપતિ અતિગજગતિ, રતિપતિકર બલીહારેરસના;
 શ્રીજનકી જીવનએ સદા; મધ્યમશિરત્નમય હારેરસના.
 શ્રીયદુપતિજીવનજગતના, સદામનપ્રસન્નઉદ્ધાસરેરસના;
 નાહ તેશ્રીમહારાણીજીતણા, મુખમાધુરીવિલાસરેરસના. ૧૦
 શ્રીધનશ્યામજી સિંચે સુધા, જીવનસકલ પ્રહ્લાંડરેરસના;
 નાહ તે શ્રીકૃષ્ણાવતીતણા, લાલા તિય અખંડરેરસના. ૧૧
 લક્ષ્મી સત્યબામા બેહુ, અગ્રજની અનુહારે રસના;
 શ્રીનવનીતપ્રિયાજીનેરીઝંબા, સેવ્યાવિવિધપ્રકારેરસના.
 શોભાયમુનાકમલાદેવકા, જેનેસાનખાંધવસૌભાગ્યરેરસના
 એમનાચરણસ્મરણકરી, શ્રીવિઠ્ઠલપદરજરતિમાગ્યરે રસના,
 પુત્ર પૌત્રાદિકસુખ હુંશુ કહું, જે તુ મુખમાંહે એકરેરસના;
 શ્રીવિઠ્ઠલકલ્પદ્રુમફળો, તેનીશાખાપ્રસરીઅનેકરેરસના.

ધતિ શ્રીવલ્લભાખ્યાન સમાપ્ત.

अथ श्रीमद्गोस्वामी श्रीद्वारकेशजी कृत.

मूलपुरुष प्रारंभ.

राग भिलावल.

मुक्त पुरुष नारायण यज्ञ. श्रुति अवतार लये सरवज्ञ;
शाखा तैत्तरीय गोत्रभारदाज, ते नंग ल उदितद्विजराज.
(छंद) द्विजराज ते हरि आय प्रकटे, सामयज्ञ प्रीयो जभे.
कुंडते हरि कही पानी, जन्मकुल तुल्यारे अणे.
यकित ततक्षण लये सभजन, यसी अभक्षो लछ कणे;
मुनतही मन हरण प्रीनो, धन्य धन्य कही सणे. १
तिनके पुत्र लये गंगाधर, तिनके गणपति सुत वल्लभवर,
श्रीलक्ष्मण लक्ष्मणुलव देव, शुद्ध सत्व ज्यो श्री वसुदेव.
(छंद) सत्वगुण विद्या पयोनिधि, विशद प्रीति प्रकटध;
गाम कांकरवारमे रही, जति सभ हरणित लछ.
पर्व पर सकुटुंभ लेके, यले प्रागकुं साथ ले;
स्नान दान दीवाय द्विजकुं यले काशी पातले. २
कछुकदीनरहीके यले सभदक्षाय, आनंदीततनुसकुनसुलक्षण;
यंपारण्यमरी जभयाये, येसभागाङ्गर्भ अचितजताये.
(छंद) श्रावणनि यले तहांते, नगर चौडा मेळसे;
जगतमे आनंद देयो, दश दिशा भानो हसे.

ચેન હે સુનિ ચત્તે કાશી, ફેર વહિ બન આવહિ;
અશિ ચૌંધા મહ્ય બાલક, દેખી સનમુખ ધાવહિ.

મારગદિયોબનીજીયમાતા, વિચેઉચ્છંગમોહોદિયોહોવિધાત,
તાત સુનત દૌરી કઠ લગાયે, તિહિ છિન મંગત હોત બધાયે,
(છંદ) મંગત બધાયોહોત તિહુ પુગ, દેવ દુદુંભી બાજહિ;
જેતસીકો લગન પૂછત, પ્રથમ સમયો સાધહી.

ધન્ય સંવત્ પંદ્રહા, પે તીસ માધવ મ સહેં;
કૃષ્ણ એકાદશી શ્રીવદ્નલ પ્રકટ વહન વિલાસહે. ૪

શ્રીવદ્નલકુંડે આયે કાશી, સુંદરરૂપ નયન સુખરાશી;
સાત વરસ ઉપવિત ધરાયે, તખતે વિધા પઢન પઠાયે.

(છંદ) પદે ચારો વેહ અરૂ, ખટશાસ્ત્ર મહિના ચારમેં;
તાતકું અચરજ ભયો, યહ કોન રૂપ વિચારમેં.

નીંદ આધ કહો પ્રભુ, સદેહ કયોં તુમ કરતહોં;

પ્રથમ બાની ભપહે સો, પ્રકટ જનો અબ ભયો. ૫

ભગપરી કહો પત્નિ આગેં, ચે હેં પૂરણ બ્રહ્મ અનુરાગે;

શ્રીમુખબચનકહે, શ્રીવદ્નલ માયામતખ ઇનભયેસુદ્નલ.

(છંદ) સુલભતે દક્ષિ ય પધારે, યરે વરસકો વપુ ધરેં;

દેખ મામા હરખકેં આદર કીયો આવો ધરેં.

૧ વિદ્વાનગર કૃષ્ણ દેવરાજ, બહુત મતહી જહાં મીલે;
 જીતકે કનકાલિષેકસું, પઢે આવત ઇહાં પહિલે. ૬
 રામાનુજઅરૂમઠવાચાર્ય, વિષ્ણુસ્વામી ૨ નિમાહિત્યહરિભજ
 શંકરમેં અનુસરતચોરમત, પુકિતબળતે આજસખળઅતિ
 (છંદ) સખળ સુન આપુહી પધારે, દ્વારયે પહુચે જખે;
 ભૂત્ય દૌરી પ્રતાપ બરન્યો, રાય આવો ઇહાં અખે.
 રાય આય પ્રણામ કિનો, સભામે જી પધારિયે;
 સુનહો બનતી કૃપાસાગર, દુષ્ટ મતહિ વિડારીએ. ૭
 ગજગતિચાલ ચલેશ્રીવદલભઘનકી કૃપાભયેસખસુલભ;
 રવિકે ઉદય કિરણ જ્યોં બાઢી, તૈસી સભાપાંત ઉઠીકાડી,
 (છંદ)કાડે સખ સ્તુતિ કરે જખ, કિયો માયામત ખડન;
 શબ્દ જે જે હોત સખ મુખ ભક્તિ પંથ ભુવ મંડન.
 સ્તુતિ કરેં દ્વિજ હાથ જોરે, રાય મસ્તક નાવહી;
 પરમ મંગલ હોતહેં, કનકાલિષેક કરાવહી.
 પાછે જલસોં ન્હાય બિરાજે, વિનતિ કરીરાયે મન સાજે;
 દ્રવ્ય સખે અગીકૃત કરિયે, પ્રભુ બોલે ચહ નાંહી મહિયે.
 (છંદ)મહિયે નાહિન સ્નાનજલવત્ બાંઠ સખકો દીજયે;

૧ હાસનુ વિજયનગર (જુઓ અમારો “પરિથયાત્રાનો હેવાલ”
 એ પુસ્તક. ૨ નિમાવત.)

ખાંદ દીનો કરી ખીનતી મોહિ શરણુ ભુ લીજીએ.

કૃપા કરકે શરણુ લીનો, થાર ભરી મહોરે ધર્યો;

સમ લોકેં કહ્યો હૈવી, દ્રવ્ય અ ગીકૃત કર્યો.

૧૬ાંતે પંઢરપુરબુ સિધારે, શ્રીવિઠ્ઠલનાથ મિલનકોં પધારે
ભીમરથી કેપાર મિલેજખ દોડિતનમે આનંદબઢયોતખ.

(છંદ)બઢયો આનંદ કરી ખીનતી, આપકોં યહશ્રમ ભયો;

કહી શ્રીવિઠ્ઠલનાથજીનેં મિત્રતા પથ પ્રગટિયો.

ફેર શ્રી ગોકુળ પધારે, નિરખ યમુના હરખહીં;

સંગ હમલાહિક હતે, તિનપે કૃપારસ ખરખહીં. ૧૦

એક સમે ચિંતાચિત્ત આઇ, હૈવી કાહિ બિધ જાનીજાઇ

આસુરીસોં સખ મિલિત સદાઇ(લિખ હોય સો કોંન ઉપાઇ

(છંદ)લિખકો જખ ચિત્ત ધર્યોતખ પ્રભુ પધારે તિહિંસમે

મધુર રૂપ અનંગ મોહિત, કહત સુધ કીને હમે.

કરો અખતેં અલ્લકો સંબધ હૈવી સૃષ્ટિસોં;

પાંચ દોષ ન રહે તાકે, નિવેહન કરો વૃષ્ટિસોં. ૧૧

વચનસુનીહરખે શ્રીવલ્લભ, યહઆજ્ઞાનેપરમ અતિસુલભ;

કંઠ પવિત્રા લે પહેરાયે, મિસરી ભોગ ધરી મન ભ યે.

૧ આ સાત મહોરનાં નેપુર કરાવ્યાં છે જે હાલ સુધી પણ
શ્રીનાથજી અગીકાર કરે છે

(છંદ) ભયો ભાયો ચિત્તકો તખ, પુષ્ટિ પથકું અનુસરે,
 શરણુ જે આવત નિરતર, કાલ ભયને ના ડરે.
 પ્રકટ સખ લીલા દિખાવત, નંદ નંદન જે કરી;
 અવનિપર પદ પદ્મ રાખી, પરિક્રમા મિષડિર ધરી. ૧૨
 ફેર પંઢરપુર જખ આયે, શ્રીવિકૃતનાથ કહી મનભાયે;
 કરિ વિવાહ બહુરૂપ દિખાવો, મેરો નામસુવનકો ધરાવો.
 (છંદ) ધરો ચિત્તમેં આતયહ, કાશી વિવાહ જુ હોયગો;
 મેં કહ્યો દિજ આય બીનતી, કરે ચરણ સમોયગો.
 આય વહાંતે વિવાહ શ્રીનો, અધિક મંગલ તખ ભયો;
 નામ ધર્યો શ્રી મહાલક્ષ્મી, દેખી જોરિ દુઃખ ગયો. ૧૩
 પરિક્રમા ત્રીજી ચિત્ત આઈ, નિકસ ચલે શ્રીવક્ષભરાઈ;
 ઝાડખ ડમેં પ્રભુને જતાઈ, અળકેં મોહિામલોમનભાઈ
 (છંદ) મિલેગે હરિદાસપેં, જહાં તીન દમન કહાવહી;
 ઈંદ્ર નાગ જુ દેવ દમન, સો મેરો નામ જતાવહી.
 ફેરકે જખ વ્રજ પધારે, પાચ સેવક સંગહે. ૧૪
 સદુ હે આન્યોરમે, તહાં દારપેં ઠાડે રહે,
 સદુ કહે સ્વામિ કછુ ખેહે, મેધન કહિ સેવકકો લેહેં,
 ઇતને પ્રભુ ગિરિ ઉપર ખોલે, લાઈ નરો અનખોલે.

(છંદ) મોડી નરો યહ પાહુને આયે તિનડીકો ખેડારિયે;
 પ્રભુ કહત મોઢે ખેર લાગત, ભક્ષા ચીત બિચારીયે.
 લે ગઈ પય પ્યાય આઈ, દેખ શ્રીવલ્લભ કહ્યો;
 બચ્યો હેં કછુ હમે દીજે, બોલ પહેતોહી ગહ્યો ૧૫
 દેખ નરો બોલી હેં વારી, નામ દીજીયે ગર્વ પ્રહારી.
 નામ દીનો પૂછી વે કહોં હે, કહિ પર્વતપર જાઓતહાંહે
 (છંદ) તહાં દેખે પ્રાણપતિ તખ, હુતસિદોડિ તન પુતહી,
 વહી સમે સુખ કહિ ન આવે, પગુગનિ મતિ ભુનહી.
 હસિ કયા સકુદુખ આવો, નિકટ રહી સેવા કરો;
 માની વચન પ્રમાણુ કીનો. સાસુરે દિશ પગધર્યો. ૧૬
 કછુક દિનરહી સંગતેઆયે, અસે અડેલમે નિજ હરખાયે;
 સંવત પંદ્રહાસડસહઆયો આસો વહી કાઢરીશુભ માયો.
 (છંદ) ગાયો શ્રી ગોપીનાથજી, જખ જન્મકીનો આયકે
 જાનિ બલકો રૂપ હરખિત, દેતદાન બઢાયકે.
 ફેરકેં ચરણાટ આયે, કછુક દિન રહે જાનકે;
 ધન્ય સંવત્ પદ્રહા, ધન બહોતરા શુભ માન કેં. ૧૭
 પૌષકૃષ્ણનૌમીજખ આઈ, ધર ધર મંગલ હોત બધાઈ;
 શ્રીવિઠ્ઠલનાથજન્મભયોસુનિકે, કહતફિરતઆન દગુણુગનિકે

(છંદ)આનંદબાહયોચહુ દિશા, છબિદેખ શ્રીવક્ષલહસે;
ખેડે કછુ મુસકાય ચિતયે, દોડે હસન મેરે મન વસે.

તિલક મૃગમદ છિપ્યો હરખિત, કહાંસોં ગુણ ગાધએ;
કૃપાતેં ઉછલિત નિજરસ, છિપત નાહી છિપાધએ. ૧૮

શ્રીગોકુલમે વાસસુહાયો, શ્રીરૂકિમણી પદ્માવતી પતિગાયો;
શ્રીગિરિવરધરજિનહોંછબીસો, શ્રીનવનીતપ્રિય અરવીસો.

(છંદ) પ્રિય શ્રી મધુરેશ શ્રી વિકૃતેશ શ્રી દારિકેશબુ.

શ્રી ગોવર્દનધર શ્રી ગોકુલચંદ્રમા શ્રી મધુરેશબુ.

શ્રીમદનમોહન અષ્ટ ઇંદ્રિય વિધી, રમણ શ્રીવિકૃલનાથકે,
તાતકો ચિત્ત જાનિ સેવા, વિસ્તરી સખ સાથકે. ૧૯

પંદ્રહસેંસત્તાણું કાર્તિક, વિમળદાહશી મંગળનિત ઢિંગ;
પ્રથમ પુત્રપ્રગટે શ્રીગિરિધર, પટગુણ ધર્મો ધર્મધુરંધર

(છંદ) ધુરંધર ઐશ્વર્ય ગોવિંદ પંચદશ નન્યાનવે,

ઉર્જા શામલ અષ્ટમિ શુભ, ગુરુ સુદીન પ્રગટે જખે,

ઋતુ વિયત શૃંગાર આશ્વિન, અસિત તેરસ બ્રાજહી;

શ્રીબાલકૃષ્ણજી મહાપરાઠમી, વેસુખસોલેરાજહી. ૨૦

કવિસહસુદિસાતેંશ્રીગોકુલપતીયશસ્વરૂપમાળાસ્થાપિતરતી

સોરહસેંઅગ્યારહકાર્તિકસિત, અર્કધુધરધુનાથશ્રીસહિત.

(છંદ)હેતુ નિજ અભિધાન પ્રકટે, તાત આજ્ઞા માન કે;
 તિથી કલા બુધ મધુ છઠ, વિમલ જ્ઞાન બખાનકે.
 શ્રી યદુનાથ પ્રકટે રહ્યો વિરહ શ્રીધનશ્યામ સ્વરૂપકે,
 સહકૃષ્ણ તેરસરવિજરિણ, સત કળા શ્રીવિકૃલ ભુપકે. ૨૧
 ભામિની, રાની, કમલા, બખાની, પારવતી, જનકીમહારાની;
 કૃષ્ણાવતિ મિલિ સાતો કહાયે, યહ અલૌકિકરૂપ મહા યે.
 મહા અલૌકિક અગ્નિકુલ સખ અલૌકિક અષ્ટ છાપ હે,
 અલૌકિક સખ ભક્તજન જો, શરણ લીને આપહે;
 યથામતિ કછુ બરનિઆઈ, જનિયો યહ હાસ હેં;
 શ્રીદ્વારકેશ નિરોધ માગે, યહી ફલકી આસ હેં. ૨૨
 इति श्रीमूलपुरुष संपूर्ण.

વિવધ ઘોળ તથા પદ સંગ્રહ ભાગ ૨ જો.

નિત્યની શ્રીઠાકારજીની સેવા કરવાનો પ્રભર, બાર માસિક ઉત્સવ
 નામ કીર્તનો, વગેરે ધર્મા પ્રાચીન ને અપ્રકટિત ઘોળ પદનો મહાન
 સંગ્રહ, હજી પ્રકાશમાં આપ્યા છે, તથા શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રીગુરુસાહજીના
 સેવ્ય શ્રીઠાકારજીનાં સ્વરૂપ હાલ ક્યા ને કોને માથે પિરાજો છે. તેની
 સપૂર્ણ માહિતી આપી છે. ઉપરાંત “શ્રીમદ્ભક્તભાગ્યાર્થ” તથા
 “મીયમુનાજી”ના એમ બે સુંદર ફોલો પછી આપ્યા છે. સુગોળીત
 પાકે પ્રક. છતાં કીમત આજ ૧-૦-૦ એક રૂપિયા.

શ્રીગોપીગીતમ્.

- જયતિ તેઽધિક જન્મના પ્રજ. ત્રયત દુન્દિરા શ્વદત્ર હિ ।
 દમિત દસ્યતાં દિશ્વ તાવકાસ્ત્વાય પુનાસવસ્ત્વા વિચિન્વતે ॥૧॥
- શ્વરદુદાશયે સાધુગતસત્સરસિન્નેદરપીયુષા દશ્વા ।
 સુરતનાથ તેઽશુદ્ધકદાસિકા વરહ વિદ્યનો નેહ કિ વધ ॥૨॥
- વિષજ્જ્વાલ્યાપ્તમાઘાલરાક્ષસાદર્પમારતાદૈશ્વતાનભાવ ।
 વૃષભમાત્મગદ્વિશ્વતોભવાદયભ તે વધ રક્ષિતા મુહુ ॥૩॥
- ન ખલુ ગોપિકાનન્દનો ભવાનખિલદેહિનામન્તરાત્મદદ્ધ ।
 વિખનસાર્થિતો વિશ્વગુપ્તય સખ હૃદયિવાન્સાત્વતાં તુલે ॥૪॥
- વિરચિતાભયં વૃષ્ણીકુર્યં તે ચરણમીયુષાં સસૃતેર્જયાત્ ।
 કરસરોરુહ દાન્ત કમદં શિરસિ ઘેહિ ન શ્રીકરમહમ્ ॥૫॥
- પ્રજજનાર્તિહન્વીર ચોપિતાં નિજજનસ્મયપ્રસનરિમ્ભ ।
 ભજ સખે ભરતકકરી સ્મ નો જલરુહાનનં ચાર્દ દર્શય ॥૬॥
- પ્રણુતદેહિનાં પાપકર્ણનાં તૃણચરાનુમ શ્રીનિકેતનમ્ ।
 હૃણીકૃણ્ણાપિંત તે પદામ્બુજ કૃણ્ણ કુએપુનઃકૃન્ધિ હૃષ્ણમ્ ॥૭॥
- મધુરયા ગિરા વદ્યુવાક્યયા ભુષમનોગયા પુષ્કરેશ્વરુ ।
 વિધિકરીરિમા વીર મુક્તીરધરસીધુનાધ્યાયસ્વ નઃ ॥૮॥
- તથા કથામૃતં તમજ્જનનં કવિભિરિડિત કદમ્બપાપહમ્ ।
 અવણુમઙ્ગલ શ્રીમદાતત શુભિ ગૃણન્તિ તે ભૂરિદા જનાઃ ॥૯॥
- પ્રહસિત પ્રિય પ્રેમવીક્ષણુ વિહરણું ચ તે ખ્યાનમઙ્ગલમ્ ।
 રહસિ સંવિદો માહદિસ્પૃશ્ણકુહક નો મનઃ ક્ષોભયન્તિ હિ ॥૧૦॥

अक्षसि बह्वर्णयारय-पञ्चलखिनसुन्दरे नाथ ते पदम् ।
 क्षिप्तपुष्पाकुरैः सीदतीति न क्विन्नतां मनः कान्त मञ्जति ॥११॥
 दिनपरिक्षये नीलकुन्तलैर्वनरुहाननं विभ्रदावृतम् ।
 धनरत्नस्वस्रं हर्षयन्मुकुटमनसि नः रमर वीर यच्छसि ॥१२॥
 मधुतक्रामक पद्ममर्मित धरणिमपङ्कजं ध्येयमापदि ।
 अरघुपङ्कजं शतम् अ ते रमण्यु न स्तनेष्वर्पयामिह न ॥१३॥
 सुरतवद्धनं शौकनाशनं स्वरितवेष्टनां सुष्ठु युग्मितम् ।
 धतररात्रिविरमारण्यं नृणां विनर विर नस्तेऽवराभूतम् ॥१४॥
 अदति बह्वर्णयानन्दं काननं मुद्रियुं यते त्वामपश्यताम् ।
 मुद्रितकुन्तलं श्रीमुप अ ते जडं उद्दीक्षतां पक्षमदृष्टम् ॥१५॥
 पतिसुतान्वयभातुमान्धवाननिविशद्वेषं तेऽन्त्यमुनाभताम् ।
 अतिविहस्तरोद्गमीनमोहिनां किमपि योषितं कस्त्यञ्जलिश्चि ॥१६॥
 रक्षसि संपिदं हृद्योदयं प्रहसिताननं प्रेमरीक्षस्यम् ।
 मूढकुरः त्रियो वीक्ष्य धाम ते मुकुरतिरुहं मुह्यते मनः ॥१७॥
 मन्वपनौकसां व्यक्तितर्जुं ते वृजिनहन्त्यसं विधमर्जुनम् ।
 त्यज्य अनाहं अ नरवत्स्फुटाननां स्वननहं वानं मन्निपूतम् ॥१८॥

यते मुग्धन अरघ्याभ्युत्कृष्टं स्तनेषु
 गीताः क्षणे त्रियं हृदीर्ष्य हर्षयेषु ।

तेनाह्वीयदसि तद्व्यभते न किञ्चि
 त्प्रेमविभर्जितं धीर्ध्वजमुपां न ॥१९॥

इति श्रीगोपीगीतं संपूर्णम्.

